

ШАНСА ЗА СИТЕ

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

ОПЕРАТИВЕН ПЛАН

за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за
2019 година

Скопје, јануари 2019 година

СОДРЖИНА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ	3
ВОВЕД	4
I. ПРОГРАМИ И МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	6
1. ПОДДРШКА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ (ПРЕТПРИЕМНИШТВО)	6
2. ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА	10
2.1 Субвенционирање на плати	10
2.2 Вработување и раст на правни субјекти	1213
2.3 Поддршка за вработување на лица со попреченост	1415
3. ОБУКИ	1718
3.1 Обука на работно место за познат работодавач	1718
3.2 Обука за стручни квалификации според барање на работодавачите	1921
3.2 (б) Обука за стручни квалификации според барање на познат работодавач	2224
3.3 Обуки за побарувани занимања и занаети	2526
3.3 А Пилот Обуки за побарувани занимања и занаети во Струмичкиот регион	2629
4. ОБУКИ ЗА РАЗВОЈ НА ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ	2831
4.1 Пилот Обуки за побарувани дигитални вештини (со кофинансирање)	2831
4.2 А Обуки за напредни ИТ вештини	3033
4.2 Б Обуки за напредни ИТ вештини (со кофинансирање)	3235
4.2 В Воведни Обуки за ИТ вештини (on line)	3437
5. ПРАКТИКАНТСТВО	3740
5. Практиканство	3740
6. ПРОГРАМА ЗА РАБОТНО АНГАЖИРАЊЕ	3943
6.1 Општинско-корисна работа	3943
6.2 Јавни работи	4145
II УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	4347
ГАРАНЦИЈА ЗА МЛАДИ	4650
АКТИВАЦИЈА НА КОРИСНИЦИ НА ГМП	4752
КОМУНИКАЦИСКИ ПЛАН	4853
ФИНАНСИСКА РАМКА	5055

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

АВРМ	Агенција за вработување на Република Македонија
АМПТ	Активни мерки на пазарот на трудот
АППРМ	Агенција за поддршка на претприемништвото на Република Македонија
ЕЛС	Единица на локална самоуправа
ФИТР	Фонд за иновации и технолошки развој
ИПВ	Индивидуален план за вработување
МОН	Министерство за образование и наука
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
ОП	Оперативен план
ОУ	Оперативни упатства
УНДП	Програма за развој на Обединетите нации
УЈП	Управа за јавни приходи
ЦВ	Центар за вработување
ЦОВ	Центар за образование на возрасни
ЦРРМ	Централен регистар на Република Македонија
ЦСОО	Центар за стручно образование и обука
ЦСР	Центар за социјални работи
ЗЕЛС	Заедница на единиците на локална самоуправа
ЗК	Занаетчиска комора

Formatted: Macedonian

ВОВЕД

Рамката на политиките за вработување во Република Македонија е дефинирана со Програмата на Владата на Република Македонија, Програмата за реформи во вработувањето и социјалната политика 2020 година, Националната стратегија за вработување на Република Македонија 2016-2020 година и Акцискиот план за вработување на млади 2016-2020 година и е во согласност со обврските што произлегуваат од Глобалниот пакт за работни места на Меѓународната организација на трудот (МОТ), Планот за Гаранција за млади 2018-2019 година, Програмата за буџетско финансирање ИПА, реформите во системот на социјална заштита со воведување на Гарантиран минимален приход и др.

Со Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2019 година се утврдуваат програмите, мерките и услугите за вработување кои ќе обезбедат создавање на нови работни места, поддршка за креирање на нови работни места и зголемување на вработливоста на невработените лица, посебно на младите и корисниците на право на парична помош од социјална заштита (во понатамошниот текст: гарантирана минимална помош).

Сите евидентирани невработени лица и работодавачи имаат пристап до програмите, односно мерките и услугите за вработување¹. Правото за учество се определува врз основа на условите и критериумите дефинирани за секоја поодделна програма односно мерка и услуга за вработување, а како општо правило ќе се настојува да се постигне еднаква застапеност на мажи и жени согласно Законот за еднакви можности на жените и мажите, како и учество на младите лица до 29 години, од најмалку 30 %.

Постапката на имплементација на програмите, мерките и услугите за вработување се дефинираат со Оперативни упатства, донесени од страна на АВРМ во соработка со другите партнери во имплементацијата.

Вклучувањето на невработените лица во програмите односно мерките за вработување се врши врз основа на транспарентни процеси за аплицирање, сè до исполнување на планираниот опфат, односно до крајот на ноември 2019 година. Услугите кои ги обезбедува АВРМ, се во текот на целата година.

Невработените лица во текот на учеството во активните програми, мерки и услуги за вработување, ќе продолжат да го користат стекнатото право на гарантирана минимална помош и паричен надоместок врз основа на невработеност под услови утврдени во постојната законска регулатива.

Невработените лица и работодавачите за можноста за учество во програмите, мерките и услугите се информираат на повеќе начини (телефон, СМС, е-пошта, јавни повици). Со учесниците се склучува соодветен договор, со кој подетално се уредуваат нивните права и обврски.

Со Оперативниот план за 2019 година посебен акцент се става на младите невработени лица до 29 години како и на корисниците на гарантирана минимална помош.

¹ За време на учество на невработените лица во програмите и мерките за подготовка за вработување и работно ангажирање (програми: 3, 4, 5, 6), истите ги користат и стекнатите права од социјална заштита и правата по основ на невработеност.

Formatted: Macedonian

ШАНСА ЗА СИТЕ

Во текот на имплементацијата на Оперативниот план, опфатот на лицата од соодветните целни групи може да се приспособува и средствата да се пренаменуваат во рамките на обезбедените, врз основа на согледувања и анализи на АВРМ и останати надлежни институции и органи, по предлог на АВРМ, за што Министерот за труд и социјална политика дава согласност.

Носител на Оперативниот план е Министерството за труд и социјална политика, а неговата имплементација е во надлежност на Агенцијата за вработување на Република Македонија, во партнерство со други одговорни институции. Во текот на имплементација на Оперативниот план, секоја надлежна институција ќе обезбедува податоци за степенот на реализација.

Formatted: Macedonian

I. ПРОГРАМИ И МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

1. ПОДДРШКА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ (ПРЕТПРИЕМНИШТВО)

Програмата за самовработување е поддршка наменета за невработените лица за да започнат сопствен бизнис.

Наслов на мерката	1. Поддршка за самовработување (претприемништво)
Цел на мерката	Поддршка за невработените да започнат сопствен бизнис
Целна група	Невработени лица евидентирани во АВРМ
Опфат на мерката	1070 ² лица вработени во ново-основани правни субјекти
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, АППРМ, ЦРРМ, ФИТР, УНДП и канцеларија на Обединети нации за поддршка на проекти (УНОПС)
Висина на финансиската поддршка	
Од 246.000 до 307.500 денари или до 615.000 денари (доколку се основа правен субјект од два содружника)	
Корисници	
- Невработени млади лица до 29 години - Невработени лица со попреченост - Невработени лица - Невработени жени од ранливи категории (приматели на социјална помош, жртви на семејно насилство, жртви на трговија со луѓе, долгорочно невработени жени, самохрани мајки, социјално исклучени жени по основ на технолошки вишок и стечај). Напомена: Корисници на програмата можат да бидат и невработените лица кои имаат завршено обука за претприемништво и/или изработено бизнис план во 2018 година.	
Начин на пријавување	
Јавен повик/Известување, Пријава и Прашалник за проценка на претприемачки афинитети.	
Критериуми	
Програмата ќе биде структурирана на два дела: 1. „Општа група“ и 2. „ИН -група“ – група на апликанти со потенцијал за основање на иновативни, односно брзо-растечки бизниси.	

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

² Финансиската поддршка за Самовработување на 20 лица ќе биде обезбедена од УНОПС, а целокупната реализација ќе биде од АВРМ

Учеството во програмата и селекцијата на кандидатите од двете групи ќе се врши на конкурентска основа, согласно следните критериуми:

- Успешно пополнет прашалник;
- Завршена обука за „Претприемништво и развој на претприемачки вештини“;
- Предселекција на кандидати од “ИН- група”
- Завршена обука за „Претприемништво засновано на иновации“ за апликантите претселектирани во ИН-групата
- Изработена бизнис идеја и позитивно оценета од стручни лица;
- Изработен бизнис- план со советодавна поддршка;
- Позитивно оценет бизнис план од експертска комисија;
- Фирмите основани од лицата со попреченост, доколку имаат селектиран одржлив бизнис план кој предвидува дополнително вработување, ќе се поддржат со најмногу две дополнителни вработувања;
- Менторска поддршка за развој на позитивно оценетите Бизнис планови од ИН-групата и помош при изработка на предлог проект за понатамошно финансирање со поддршка на ФИТР

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

Корисниците кои ќе бидат поддржани преку програмата за самовработување и ќе успеат да регистрираат правен субјект и се самовработат, ќе можат да се вклучат во мерката 2.1 Субвенционирање на плати и 2.2 Вработување и раст на правни субјекти. Поддршката со дополнително вработување ќе се обезбеди се до исполнување на планираниот опфат во мерките 2.1 и 2.2 од програмата за поддршка за креирање на нови работни места.

ЗДРУЖУВАЊЕ НА КОРИСНИЦИ

Во случај на заинтересирани две лица заеднички да основат претпријатие (како содружници), двете невработени лица треба заеднички да ги поминат сите чекори на имплементација (изјава за учество, прашалник, обука за претприемништво и развивање на заедничка бизнис идеја и заеднички бизнис план итн.).

Правниот субјект основан од два содружника, во регистарот на трговски друштва се регистрира како **ДОО - Друштво со ограничена одговорност од две лица**, при што секој од содружниците има еднаков (50%) удел во друштвото.

Висината на грантот за набавка на нова опрема и материјали може да изнесува до 615.000 денари.

Обврски

Доколку правниот субјект во рок од 2 години од регистрација на правниот субјект престане со својата дејност или на корисникот на грантот му престане работниот однос по кој било основ (освен во случај на неспособност за работа или смрт) во рок од 2 години од засновање на работниот однос основачот/корисникот на грант е должен да врати:

- 80 % од грантот доколку престанокот е во првата година од регистрацијата на правниот субјект; или
- 60 % од грантот доколку престанокот е во втората година од регистрацијата на правниот субјект.

Основачот/корисникот на грантот кој ќе престане да ја врши дејноста, не може да се врати на евиденцијата на невработени лица во рок од 3 години од денот на засновањето на работниот однос.

Правниот субјект кој вработува дополнително лице во рамките на оваа програма е должен да го

Formatted: Russian

вработи лицето со полно работно време и задржи во работен однос најмалку 12 месеци доколку се работи за лице на возраст до 29 години, односно 9 месеци доколку се работи за лице на возраст над 29 години.

Доколку за времетраење на периодот на предвидената обврска, прекине работниот однос на дополнително вработените лица, освен ако причините за престанокот на работниот однос е смрт или неспособност за работа, работодавачот има обврска да вработи друго невработено лице евидентирано во АВРМ или да врати средства во износ сразмерен со нереализираната обврска за намалениот број на вработени.

- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот

Реализација

- Јавен повик/Известување за невработени лица
- Пријава и пополнување на прашалник
- Обука за „Претприемништво и развивање на бизнис вештини“
- Обука за „Претприемништво основано на иновации“ за апликантите претселектирани во „ИН групата“
- Изработка на бизнис- план со советодавна поддршка
- Менторска поддршка за развој на позитивно оценетите Бизнис планови од ИН-групата и помош при изработка на предлог проект со поддршка на ФИТР
- Селекција на најуспешни бизнис- планови
- Регистрација на фирма и вработување
- Дополнително вработување за бизниси основани од лица со попреченост
- Набавка на нова опрема и материјали за основање и започнување на бизнис во висина од 246.000 денари до 307.500 денари или до 615.000 денари доколку се основа правен субјект од два содружника
- Советодавна / менторска поддршка во период до 12 месеци од основањето на бизнисот (до 120 часа) ќе се обезбеди од страна на ФИТР за апликантите селектирани во „ИН- групата“
- Советодавна/ менторска поддршка во период од 12 месеци од основањето на бизнисот ќе се обезбеди на следниве цели групи:
 - лица со попреченост
 - припадници на ромската заедница
 - жени од ранливи категории (приматели на социјална помош, жртви на семејно насилство, жртви на трговија со луѓе, самохрани мајки и социјално исклучени жени по основ на технолошки вишок и стечај).

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Напомена: Лицата кои добиле грант во изминатите 5 години немаат право за учество во програмата.

Преку програмата нема да се поддржи основање на бизниси во следните дејности:

- Земјоделска дејност, односно дејност од Сектор А/А, Оддел 01 – Растително и животинско производство, лов и услужни дејности поврзани со нив, со исклучок на органско земјоделско производство;
- Бизниси во дејност од класа 49.32 - Такси служба;
- Производство и дистрибуција на оружје, односно дејност од класа 25.40 – Производство на оружје и муниција;
- Финансиски и осигурителни бизниси и активности кои вклучуваат игри на среќа, односно дејност од Сектор К/И – Финансиски дејности и дејности на осигурување.

ШАНСА ЗА СИТЕ

По исклучок од Точка 1 и 2, невработените лица со попреченост, корисниците на гарантиран минимален приход и невработените лица Роми, ќе можат да регистрираат правен субјект во земјоделска дејност и такси служба.

2. ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА

Поддршката за креирање нови работни места ќе влијае врз поттикнување на вработувањето на невработените лица во микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија што примарно се насочени кон социјални / општествени цели и чиј профит се реинвестира за остварување на тие цели низ деловно работење или вложување во заедницата и граѓански (непрофитни) организации што се занимаваат со економска активност при вршење на дејност т.е активност класифицирана според Националната класификација на дејности со која организациите ги остваруваат своите цели утврдени со статутот.

Поддршката за вработување може да биде во форма на субвенција на плати, или во форма на грант за набавка на нова опрема и/или материјали.

Formatted: Macedonian

Наслов на мерката	2.1 Субвенционирање на плати
Цел на мерката	Поддршка за вработување на невработени лица кои потешко се вклучуваат во пазарот на трудот
Целна група	Невработени лица евидентирани во АВРМ, кои потешко се вклучуваат во пазарот на трудот: - долгорочно невработени лица (над 12 месеци во евиденција, со предност на невработени лица над 5 години) - млади лица до 29 години - лица постари од 50 години - лица корисници на гарантиран минимален помош или на паричен надоместок по основ на невработеност - лица што биле корисници на Програмата условен паричен надоместок за средно образование - лица што имале статус на деца без родители и родителска грижа - жртви на семејно насилство - лица со попреченост - жени припадници на ромската етничка заедница и на останатите етничките заедници - лица припадници на ромската етничка заедница - самохрани родители - родители на деца со пречки во развојот - родители на 3 и повеќе деца - родители на деца на улица - осудени лица по отпуштање од казнено поправна установа - бездомни лица - поранешни корисници на дрога - лица со незавршено средно или пониско образование
Опфат на мерката	1.000 невработени лица евидентирани во АВРМ
Надлежни институции	МТСП, АВРМ, ЦСР, ЦРРМ, УЈП
Времетраење на субвенционирањето	3, 6 или 12 месеци
Висина на финансиската поддршка	

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

19.000 денари месечно како субвенција на платата на вработеното лице **за период од 3, 6 или 12 месеци** за вработување на лица од целните групи.

Работодавачот може да му исплати на работникот и повисока плата.

Вкупната финансиска поддршка за едно лице за период од **3 месеци изнесува 57.000 денари**; за **6 месеци изнесува 114.000 денари** и за **12 месеци изнесува 228.000 денари**.

Средствата се исплаќаат еднократно за целиот период на субвенционирање, по реализацијата на вработувањето со полно работно време, во согласност со одредбите и условите наведени во Договорот за субвенција.

Корисници

Микро, мали и средни фирми, социјални претпријатија и граѓански (непрофитни) организации што се занимаваат со економска активност при вршење на својата дејност.

Нови претпријатија основани преку Програмата за Самовработување во 2019 година.
Невработени лица.

Начин на пријавување

За работодавачи:

Јавен повик/Известување, Пријава за учество и Барање за посредување при вработување.

За невработени лица:

Известување, Пребарување од евиденцијата на невработени лица .

Критериуми

За работодавачи:

- Вкупниот број на работници на неопределено време на денот на аплицирање и пред реализацијата на поддршката, не треба да биде понизок од просечниот број на вработени лица³ на неопределено време во претходната календарска година, освен ако причините за намалување на бројот на вработени лица на неопределено време се поради прекин на работниот однос по вина или волја на работникот, остварување на право на пензија, смрт, неспособност за работа, а не како резултат на деловни причини;
- На денот на аплицирање ги има подмирено сите обврски по основ на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување;
- Да нема финансиска загуба во претходната година⁴;
- Работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време, со исклучок на граѓанските организации што во моментот на аплицирање немаат вработено лице и
- Бројот на ново вработени лица што работодавачот може да ги добие преку програмата за поддршка за вработување не може да биде поголем од 50% од просечниот број на вработени во претходната календарска година, при што максималниот број не може да биде поголем од 5 лица кај еден работодавач. Работодавач што има едно вработено лице, граѓанските организации што немаат ниту едно вработено лице и кај правните субјекти регистрирани по 01.07.2018 година максималниот број на поддржани вработувања изнесува едно лице.

-

Обврски

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

³ Терминот “просечен број на вработени” се однесува само на потребите на имплементацијата на активните програми/мерки за вработување.

⁴ Овој критериум не важи за правните субјекти кои се регистрирани по 01.07.2018 година.

За работодавачи:

Работодавачот што вработува невработено лице е должен да го задржи лицето во вкупен работен период од:

- **9 месеци**, ако користи 3 месеци субвенционирање;
- **18 месеци**, ако користи 6 месеци субвенционирање ;
- **18 месеци**, ако користи 12 месеци субвенционирање (за корисници на гарантирана минимална помош) и
- **30 месеци**, ако користи 12 месеци субвенционирање.

Доколку на работникот за кој е исплатена субвенција, му престане работниот однос во било кој период (периодот на субвенција и дополнителниот период за кој е должен да го задржи работникот во работен однос), освен во случај на смрт, пензија и неспособност за работа (боледување подолго од 30 дена, попреченост и други случаи), работодавачот е должен во рок од 30 дена на негово место да вработи друго невработено лице што припаѓа на било која категорија во рамките на целните групи опфатена со оваа мерка, во спротивно е должен да врати сразмерен износ од исплатените средства (износот на субвенција по лице поделен со вкупниот број на месеци).

Работодавачот е должен за целиот период (периодот на субвенција и дополнителниот период за кој е должен да го задржи работникот во работен однос) да не го намали вкупниот број на вработените на неопределено време, освен во случај на престанок на работниот однос поради смрт, пензија или неспособност за работа, во спротивно е должен во рок од 30 дена да вработи друго лице со цел надополнување на бројот, во спротивно е должен да врати сразмерен износ од исплатените средства (износот на субвенција по лице поделен со вкупниот број на месеци).

- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните Упатства и договорот

Реализација

Јавен повик/Известување, Пријава за учество, Посредување и повикување од евиденцијата од страна на вработеното лице во Центарот за вработување.

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Наслов на мерката	2.2 Вработување и раст на правни субјекти
Цел на мерка	Поддршка во креирање на нови работни места во микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија и граѓански организации
Целна група	Невработени лица евидентирани во АВРМ
Опфат на мерката	497 невработени лица евидентирани во АВРМ, со предност на млади лица до 29 години и корисници на гарантирана минимална помош
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, ЦРРМ, УЈП, ЦСР

Formatted: Macedonian

Висина на финансиската поддршка
Поддршка за ново вработување од 92.000 денари , 768.750 денари или 1.000.000 денари (во зависност од возраста и од бројот на одобрени вработувања). Висината на грантот за вработување на едно лице на возраст над 29 години изнесува 92.000 денари, за лица до 29 години возраст висината на грантот за вработено едно лице изнесува 153.750 денари, а за лица корисници на гарантирана минимална помош висината на грантот за вработено едно лице изнесува 200.000 денари.
Корисници
Микро, мали и средни претпријатија, социјални претпријатија и граѓански организации заинтересирани за отворање нови работни места. Нови претпријатија основани преку Програмата за Самовработување во 2019 година. Невработени лица.
Начин на пријавување
Јавен повик/Известување, Пријава, Посредување и повикување од евиденцијата од страна на вработеното лице во Центарот за вработување.
Критериуми
Учеството во програмата и селекцијата на работодавачи ќе се врши во согласност со следните критериуми: - Вкупниот број на работници на неопределено време на денот на аплицирање и пред реализација на поддршката, не треба да биде понизок од просечниот број вработени лица⁵ на неопределено време во претходната календарска година, освен ако причините за намалување на бројот на вработени лица на неопределено време се поради прекин на работниот однос по вина или волја на работникот, остварување на право на пензија, смрт, неспособност за работа, а не како резултат на деловни причини; - На денот на аплицирање, ги има подмирено сите обврски по основ на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување; - Да нема финансиска загуба во претходната година⁶; - Работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време, со исклучок на граѓанските организации што во моментот на аплицирање можат да немаат вработено лице; - Бројот на ново вработени лица не може да биде поголем од 50% од просечниот број на вработени лица на неопределено време во претходната календарска година, при што максималниот број не може да биде поголем од 5 лица кај еден работодавач. Работодавач кој има едно вработено лице, граѓанските организации и кај правните субјекти регистрирани по 01.07.2018 година што немаат ниту едно вработено лице, максималниот број на поддржани вработувања изнесува едно лице;
Обврски

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

⁵ Терминот “просечен број на вработени” се однесува само на потребите на имплементацијата на активните програми/мерки за вработување

⁶ Овој критериум не важи за правните субјекти кои се регистрирани по 01.07.2018 година.

Работодавачот кој вработува невработено лице во рамките на оваа програма е должен да го вработи лицето со полно работно време и да го задржи во работен однос најмалку 12 месеци доколку станува збор за лице на возраст до 29 години, односно 9 месеци доколку станува збор за лице на возраст над 29 години, сметано од денот на засновање на работниот однос. Доколку за лицето за кое е обезбедено финансиска поддршка му престане работниот однос по било кој основ, освен во случај на смрт или пензионирање, работодавачот е должен во рок од 30 дена на негово место да вработи друго евидентирано невработено лице, во спротивно е должен да го врати износот на средствата сразмерно со преостанатото време до истекот на рокот.

Работодавачот е должен целиот период на предвидената обврска да не го намали вкупниот број на вработените на неопределено време, освен во случај на смрт, пензија или неспособност за работа, во спротивно е должен во рок од 30 дена да вработи друго лице со цел надополнување на бројот, или да го врати износот на средствата сразмерен со нереализираната обврска за намалениот број вработени.

Formatted: Macedonian

Реализација

- Јавен повик
- Апликација
- Селекција
- Вработување
- Потпишување Договор за грант
- Набавка на нова опрема и/или материјали
- Мониторинг

Наслов на мерката	2.3 Поддршка за вработување на лица со попреченост
Цел на мерката	Да се зголеми вработливоста и можностите за вработување на евидентирани невработени лица со попреченост
Целна група	Невработени лица со попреченост евидентирани во АВРМ
Опфат на мерката	230 невработени лица евидентирани во АВРМ
Надлежни институции	АВРМ
Висина на финансиската поддршка	
• Вработување на лице со попреченост на неопределено време за што се доделуваат 20 просечни нето плати исплатени во Република Македонија за претходната година пред вработувањето, односно 40 просечни нето плати исплатени во Република Македонија за претходната година пред вработувањето, доколку станува збор за слепо лице или за лице со	

попреченост што се движи со помош на инвалидска количка

- **Адаптација на работно место** за што се доделуваат средства во висина до 100.000 денари
- **Набавка на опрема** за што се доделуваат средства во висина до 200 просечни нето плати исплатени во Република Македонија во претходната година, при што основен критериум за висината на доделените средства е бројот на вработени лица со попреченост.
- **Работен асистент на лице со попреченост** кое е вклучено во работно оспособување на негово барање или на барање на работодавачот.
- **Работно оспособување** на вработени и невработени лица со попреченост.

Корисници

- Лица со попреченост кои самостојно вршат дејност како трговец поединец, работодавач или има својство на работодавач.
- Трговски друштва за вработување на лица со попреченост-заштитни друштва.
- Државна администрација.
- Единиците на локалната самоуправа и Град Скопје.
- Јавните претпријатија, агенции, фондови и други државни институции.

Начин на пријавување

Согласно со Законот за вработување на инвалидни лица („Службен весник на РМ“ бр.44/2000, 16/2004, 62/2005, 113/2005, 29/2007, 88/2008, 161/2008, 99/2009, 136/2011, 129/2015, 147/2015 и 27/2016 и 99/2018) и Правилникот за критериумите и начинот на доделување неповратни средства од Посебниот фонд („Службен весник на РМ“ бр. 156/2008 и 163/2015).

Барање за доделување на неповратни средства од Посебниот фонд, корисникот го поднесува до Управниот одбор на Агенцијата за вработување на Република Македонија преку Центарот за вработување на чие подрачје е седиштето на работодавачот.

Критериуми

Критериумите се дефинирани со Правилникот за критериумите и начинот доделување на неповратни средства од Посебниот фонд за подобрување на условите за вработување и работење на лица со попреченост („Службен весник на РМ“ бр. 156/2008 и 163/2015)

Обврски

- При вработување на лице со попреченост, корисникот на средствата е должен да создаде соодветни услови за работење и адаптација на работното место во зависност од работното место, видот и степенот на образованието и видот и степенот на попреченост на лицето со попреченост што се вработува;
- Корисникот на средства од Посебниот фонд не смее да го намали вкупниот број на вработени лица со попреченост за чие вработување се користени неповратни средства (во рок од 3 години од денот на вработувањето на лицето со попреченост за кое се искористени средства по основ на вработување), освен ако престанокот е по сила на закон или во случај на смрт, или (3 години од денот на доделувањето средства за набавка на опрема);
- Корисникот на средства е должен на вработените лица со попреченост редовно да им исплаќа плата во согласност со закон, колективен договор и договорот за вработување и

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

- Лицата со попреченост треба да работат на соодветно работно место во согласност со наодот.

Реализација

- Управниот одбор на Агенцијата за вработување донесува решение за доделување на средства од Посебниот фонд по поднесено барање во рок од 90 дена од денот на поднесување на барањето;
- Врз основа на донесеното решение се изготвува Договор за исплата на доделени средства од Посебниот фонд и
- По доставување на банкарска гаранција од страна на корисникот на средствата, се врши исплата на доделените средства.

Formatted: Macedonian

3. ОБУКИ

Обуките имаат за цел да ги подобрат вештините и квалификациите на невработените лица за нивна поуспешна интеграција на пазарот на труд.

Наслов на мерката	3.1 Обука на работно место за познат работодавач
Цел на мерката	Целта на мерката е стекнување на вештини на невработените лица за извршување на работните задачи во согласност со потребите на работодавачот
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРМ со минимум основно образование
Опфат на мерката	707 невработени лица евидентирани во АВРМ
Надлежна институција	АВРМ, ЦРРМ, УЛП, канцеларија на Обединети нации за поддршка на проекти (УНОПС)
Висина на финансиската поддршка	
Лица што ќе посетуваат обука ќе добијат месечен надоместок во висина од 9.000 денари со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионалан болест и данок на личен доход за времетраењето на обуката до 3 месеци.	
На работодавачот ќе му биде исплатен еднократен износ од 5.000 денари по обучено лице по завршена обука со исклучок за корисници на гарантирана минимална помош за кои ќе биде исплатено 10.000 денари по обучено лице по завршена обука.	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРМ Работодавачи	
Начин на пријавување	
За работодавачи: Јавен повик/Известување, Пријава за учество во програмата, Програма за обука За невработени лица: Известување, Пребарување од евиденцијата на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ.	
Критериуми	
За работодавачи: - Вкупниот број на работници на неопределено време на денот на аплицирање и пред реализација на поддршката не треба да биде понизок од просечниот број вработени лица на неопределено време во претходната календарска година, освен ако причините за намалување на бројот на вработени лица на неопределено време се поради прекин на работниот однос по вина или волја на работникот, остварување на право на пензија, смрт, неспособност за работа, а не како резултат на деловни причини; - Работодавачот треба да има вработено најмалку едно лице на неопределено време, со исклучок на граѓанските организации и работодавачи кои ќе вклучат во обука жени од ромската етничка заедница; - На денот на аплицирање ги имаат подмирено сите обврски врз основа на исплатени плати и	

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

придонеси од задолжително социјално осигурување;

- Да нема финансиска загуба во претходната година⁷ и
- Бројот на лица вклучени во обука не може да биде поголем од 50% од вкупниот број на вработени лица на неопределено време, со исклучок на граѓанските организации и работодавачи кои ќе вклучат во обука жени од ромската етничка заедница.

За невработени лица:

- Да имаат завршено минимум основно образование

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица што нема да се вработат, ќе имаат можност за вклучување во други програми и мерки од Оперативниот план.

Работодавач што ќе вработи повеќе од 50% од лицата што биле на обука, за тие лица ќе може да ги користи мерките од Програмата 2 во согласност со утврдените критериуми.

Обврски

За работодавачи:

- Работодавачот е должен да ја спроведе програмата за обука, во согласност со претходно утврден план за неа;
- Работодавачот е должен да назначи ментор за лицата на обука;
- Работодавачот има обврска да вработи најмалку 50% од лицата вклучени во обуката со полно работно време во траење од најмалку 6 месеци. Доколку работодавачот не заснова работен однос со најмалку 50% од вклучените лица кои успешно ја завршиле обуката или доколку на истите по засновање на работниот однос во период од 6 месеци им престане работниот однос, освен во случај на смрт, пензионирање или неспособност за работа, должен е да вработи друго невработено лице од лицата кои успешно ја завршиле обуката или друго евидентирано невработено лице, во спротивно е должен да ги врати средствата исплатени на кандидатот за обука, како и средствата за менторство и материјални трошоци;
- Работодавачот има обврска да не го намали вкупниот бројот на вработени лица на неопределено време за времетраење на обуката и во период од 6 месеци од денот по засновање на работниот однос, освен ако причините за престанокот на работниот однос е поради остварување на право на пензија, смрт и неспособност за работа, а не како резултат на деловни причини. Во спротивно, работодавачот е должен во рок од 30 дена да вработи друго евидентирано невработено лице, или да ги врати средствата исплатени за кандидатот за обука, како и средствата за менторство и материјални трошоци за намалениот број на вработени и
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

За невработени лица:

- За времетраење на обуката кандидатот е должен: редовно да ја посетува обуката и да ги извршува доделените работни задачи; во случај на спреченост за присуство на работното место во рок од 24 часа да го извести работодавачот за причината поради која отсуствува и донесе документ за оправдување, во спротивно ќе биде исклучен од обуката; да биде дисциплиниран и да го почитува пропишаниот ред и почитува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета за време на обуката поради несовесно однесување или крајно невнимание, должен е истата да ја надомести на работодавачот.

⁷ Овој критериум не важи за правните субјекти кои се регистрирани по 01.07.2018 година

Правото на обука на кандидатот престанува: ако кандидатот самоволно ја напушти обуката; ако е исклучен поради неоправдано отсуство од обуката; ако направи штета поради несовесно однесување или крајно невнимание и ако од оправдани причини (болест, вработување, основач или управител на правен субјект, отслужување на воен рок) не присуствувал најмалку 70% од обуката. Во случај ако престанокот на обуката е од оправдани причини, во сите други наведени случаи кандидатот се брише од евиденција на невработени лица за период од една година. На невработените лица кои присуствувале минимум 70% од предвидените часови за тој месец им се исплаќа 9.000 денари месечно (со вклученданок на личен доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување)

- Кандидатот што ќе ја заврши обуката и му е понудено вработување, должен е да заснова работен однос кај работодавачот. Доколку не заснова работен однос или во рок од 6 месеци од засновањето му престане работниот однос по негова волја или вина е должен да ги врати средствата, освен во случај на болест, или вработување
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот

Напомена: Ако корисникот на гарантиран минимален приход е отпуштен од работа пред истекот на мерката, има право да се врати во регистарот на корисници на социјална помош.

Реализација

- Јавен повик за работодавачи
- Пријава за учество во обуката од заинтересирани работодавачи
- Селекција на работодавачи
- Селекција на невработени лица
- Договор со работодавач и со невработено лице
- Обука на невработени лица
- Вработување
- Мониторинг

Наслов на мерката	3.2 Обука за стручни квалификации според барање на работодавачите
Цел на мерката	Целта на мерката е да се обезбеди обука за стручни квалификации според барањата на работодавачите. Обуката ќе се реализира во тесна соработка со локалната самоуправа и спроведувачите на обуката
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРМ
Опфат на мерката	230 невработени лица евидентирани во АВРМ
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, УНДП, СДЦ, МОН, ЦОВ, работодавачи, центри за стручна обука, средни стручни училишта, Локални економски социјални совети.
Висина на финансиската поддршка	
Лица што ќе посетуваат обука ќе добијат месечен надоместок во висина од 9.000 денари со вклучено осигурување во случај на несреќа на работно место и данок на личен доход за	

времетраењето на обуката од 2 до 4 месеци
Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина од 30.000 денари за лице на обука
Корисници
Невработени лица од евиденција на АВРМ Работодавачи
Начин на пријавување
За работодавачи: Јавен повик/Известување, Пријава за учество во програмата За невработени лица: Известување, Пријава и Изјава за согласност, Пребарување од евиденцијата на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ. Спроведувачи на обука: Од регистарот на верификувани спроведувачи на ЦОВ и МОН Од евиденцијата на МОН за средни стручни училишта со верификувана програма за обука
Критериуми
За работодавачи: - Обезбедување простории/ капацитети, опрема за реализација на обуката За спроведувачите на обука: - Важечка верификација за реализација на обука и/или профил на занимање од потребната струка (за средните стручни училишта да се дополни-види коментар) За невработени лица: - Селекцијата на невработени лица од евиденцијата на АВРМ ја врши работодавачот,
КОМБИНАЦИЈА СО ОСТАНАТИ МЕРКИ
По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план. Работодавач што ќе вработи повеќе од 50% од лицата што биле на обука, за тие лица ќе може да ги користи мерките од Програмата 2 во согласност со утврдените критериуми.
Обврски
За спроведувачите на обука: - Приспособува програма за обука во период од 2 до 4 месеци, во согласност со потребите на работодавачите, верификувана од ЦОВ и МОН - На невработените лица кои присуствувале минимум 70% од предвидените часови за тој месец им исплаќа 9.000 денари (со вклучен данок на личен доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување) - Доставува месечен извештај за присутност на лицата, извештај за резултатите од месечната реализација на обуките и доказ за исплатени средства на кандидатите - Спроведува проверка на стекнатите знаења пред Комисија и издава соодветен документ пропишан од Министерството за образование и наука (МОН) и/или од Центарот за образование

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

на возрасните (ЦОВ)

- По завршување на обуката доставува до УНДП и АВРМ збиен извештај и евалуација на реализираната обука

За невработени лица:

- За времетраење на обуката кандидатот е должен: редовно да ја посетува обуката и да ги извршува доделените работни задачи; во случај на спреченост за присуство на работното место во рок од 24 часа да го извести работодавачот за причината поради која отсутува и донесе документ за оправдување, во спротивно ќе биде исклучен од обуката; да биде дисциплиниран и да го почитува пропишаниот ред и почитува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета за време на обуката поради несовесно однесување или крајно невнимание, должен е истата да ја надомести на работодавачот. Правото на обука на кандидатот престанува ако кандидатот: не присуствувал 70% од обуката од оправдани причини (болест, вработување, основач или управител на правен субјект, отслужување на воен рок); самоволно ја напушти обуката; е исклучен поради неоправдано отсуство од обуката и направи штета поради несовесно однесување или крајно невнимание. Во случај на престанокот на обуката кандидатот се брише од евиденција на невработени лица за период од една година, освен ако е исклучен од обуката поради оправдани причини.
- По завршување на обуката, кандидатот полага завршен испит пред Комисија и доколку не се јави/не присуствува на полагањето на завршниот испит должен е да ги врати дотогаш исплатените средства и се брише од евиденцијата на невработени лица за период од една година. Кандидатот што ќе ја заврши обуката и му е понудено вработување, должен е да заснова работен однос кај работодавачот. Доколку не заснова работен однос или во рок од 6 месеци од засновањето му престане работниот однос по негова волја или вина е должен да ги врати средствата, освен во случај на болест, или вработување.

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

За работодавачи:

- Утврдува минимални критериуми за селекција на невработени лица;
- Работодавачот има обврска да вработи најмалку 50% од лицата вклучени во обуката со полно работно време во траење од најмалку 6 месеци. Доколку работодавачот не заснова работен однос со најмалку 50% од вклучените лица кои успешно ја завршиле обуката, должен е да ги врати средствата во вкупен износ од 30.000 денари по обучено невработено лице, освен во случај кога некое од обучените невработени лица одбие вработување
- Доколку на работникот му престане работниот однос пред истекот на 6 месеци, работодавачот е должен во рок од 30 дена да вработи друго невработено лице од лицата кои успешно ја завршиле обуката или друго друго евидентирано невработено лице, во спротивно е должен средствата искористени за обука во износ од 30.000 денари за лице да ги врати во еднократен износ
- Работодавачот е должен да не го намали вкупниот број на вработени на неопределено време, освен ако причините за престанокот на работниот однос е поради остварување право на пензија, смрт, неспособност за работа во спротивно е должен да го врати износот на средствата за намалениот број на вработени за месеците по престанокот на работниот однос.

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Реализација

- Пријава за учество на работодавачи
- Селекција на работодавачи
- Селекција на спроведувачи на обука
- Известување за невработени лица
- Селекција на невработени лица
- Обука на невработени лица
- Вработување
- Мониторинг

Наслов на мерката	3.2 (б) Обука за стручни квалификации според барање на познат работодавач
Цел на мерката	Целта на мерката е да се обезбеди обука за стручни квалификации според барањата на познат работодавач. Обуката ќе се реализира во тесна соработка помеѓу спроведувачи на обуки и познати работодавачи.
Целна група	Невработени лица (евидентирани и не евидентирани во АВРМ)
Опфат на мерката	255 лица со различни спроведувачи на обуки и/или познати работодавачи
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, Швајцарска агенција за развој и соработка (Проект - Образование за вработување во Македонија (E4E@mk))
Висина на финансиската поддршка	
Спроведувачите на обука/работодавачите ќе добијат надоместок во висина од максимум 30.000 денари за лице на обука од Швајцарска агенција за развој и соработка (Проект -Образование за вработување во Македонија (E4E@mk) , во зависност од доставениот и усвоен план за обука и буџет.	
Корисници	
Невработени лица (евидентирани и не евидентирани во АВРМ) Спроведувачи на обуки Работодавачи	
Начин на пријавување	
За работодавачи и/или спроведувачи на обука: 1 фаза: Јавен повик/известување од страна на Проект Образование за вработување во Македонија (E4E@mk), писмо за изразување на интерес со краток опис на проект; 2 фаза: Целосен предлог проект со вклучен буџет.	
Критериуми	
За работодавачи и/или спроведувачи на обука: - Важечка верификација за реализација на обука и/или профил на занимање од потребната струка, или - Неформална програма/обука за стручни вештини според потребите на познат работодавач. За невработени лица:	

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

- Селекцијата на невработените лица (евидентирани и не евидентирани во АВРМ) ја врши работодавачот и/или спроведувачот на обука.

Обврски

За спроведувачите на обука и/или работодавачите:

- Приспособи програма за обука во период од 2 до 4 месеци, во согласност со потребите на работодавачите.
- Доставува месечен извештај за присутност на лицата, извештај за резултатите од месечната реализација на обуките и доказ за исплатени средства при реализација на обуката.
- Спроведува проверка на стекнатите знаења и издава препорака за стекнати стручни вештини од реализираната обука.
- По завршување на обуката доставува до E4E@mk целосен извештај, евалуација на реализираната обука и финансиски преглед на реализирани трошоци поткрепени со соодветна документација.
- Утврдува минимални критериуми за селекција на невработени лица;
- Работодавачот има обврска да вработи најмалку 50% од лицата вклучени во обуката со полно работно време во траење од најмалку 6 месеци. Доколку работодавачот не заснова работен однос со најмалку 50% од вклучените лица кои успешно ја завршиле обуката, должен е да ги врати средствата во вкупен износ од максимум 30.000 денари по обучено невработено лице, освен во случај кога некое од обучените невработени лица одбие вработување
- Доколку на работникот му престане работниот однос пред истекот на 6 месеци, работодавачот е должен во рок од 30 дена да вработи друго невработено лице од лицата кои успешно ја завршиле обуката, во спротивно е должен средствата искористени за обука во износ од 30.000 денари за лице да ги врати во еднократен износ.
- Работодавачот е должен да не го намали вкупниот број на вработени на неопределено време, освен ако причините за престанокот на работниот однос е поради остварување право на пензија, смрт, неспособност за работа во спротивно е должен да го врати износот на средствата за намалениот број на вработени за месеците по престанокот на работниот однос.

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

За невработени лица:

- За времетраење на обуката кандидатот е должен: редовно да ја посетува обуката и да ги извршува доделените работни задачи; во случај на спреченост за присуство на работното место во рок од 24 часа да го извести спроведувачот и/или работодавачот за причината поради која отсутува и донесе документ за оправдување, во спротивно ќе биде исклучен од обуката; да биде дисциплиниран и да го почитува пропишаниот ред и почитува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета за време на обуката поради несовесно однесување или крајно невнимание, должен е истата да ја надомести на работодавачот. Правото на обука на кандидатот престанува: ако кандидатот самоволно ја напушти обуката; ако е исклучен поради неоправдано отсуство од обуката; ако направи штета поради несовесно однесување или крајно невнимание и ако од оправдани причини не присуствувал најмалку 70% од обуката.

Formatted: Macedonian

Реализација

- Јавен повик/известување
- Писмо за изразување на интерес со краток опис на проект
- Целосен предлог проект со вклучен буџет

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

ШАНСА ЗА СИТЕ

- Селекција на работодавачи и/или спроведувачи на обука
- Селекција на невработени лица
- Обука на невработени лица
- Вработување
- Мониторинг и финансиски преглед на реализирани трошоци

Formatted: Macedonian

Наслов на мерката	3.3 Обуки за побарувани занимања и занаети
Цел на мерката	Целта на мерката е преку обука да се задоволат потребите од побарувани занимања и занаети, ⁸ социјални услуги ⁹ квалификации што водат до „зелени работни места“,
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРМ
Опфат на мерката	500 невработени лица евидентирани во АВРМ
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, МОН, ЦОВ, Занаетчиски комори и други спроведувачи на обуки
Висина на финансиската поддршка	
Лицата што ќе посетуваат обука ќе добијат месечен надоместок во висина од 9.000 денари со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионалан болест и данок на личен доход за времетраењето на обуката Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина од 30.000 денари по обучено лице. Обуката ќе се реализира во времетраење не помалку од 3 месеци со исклучок на занаетите обуката ќе трае до 6 месеци¹⁰. Предност за вклучување во обуките ќе имаат корисниците на гарантирана минимална помош.	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРМ	
Начин на пријавување	
За спроведувачи на обука: Јавен повик, Пријава за учество во обуките од страна на верификувани спроведувачи преку јавен повик објавен од ЦОВ и/или од регистарот на верификувани спроведувачи на ЦОВ и МОН. Пријава за учество во обуките од страна на спроведувачи на обука за занаети преку јавен повик објавен од АВРМ. За невработени лица: Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност.	
Критериуми	
За спроведувачите на обука: - Спроведувачот на обука за побарувани занимања треба да има важечка верификација за реализација на обука и - Спроведувачот на обука треба да има важечка лиценца и/или дозвола за вршење на дејност.	

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

⁸ Занаети за: бравари, пекари, слаткари и автомеханичари за кои има мајстори кои може да даваат обуки

⁹ Согласно новиот Закон за социјална заштита се лични асистенти за лица со попреченост и даватели на услуга-помош и нега во домот-негователи

¹⁰ Обуки до 6 месеци се планирани за следните занаети : бравари, пекари, слаткари и автомеханичари

За невработени лица:

- Исполнети минимални квалификации за следење на обуката.

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план

Обврски

За спроведувачи на обука

- Спроведува обука верификувана од ЦОВ и МОН
- Доставува месечен извештај за присутност на лицата, извештај за резултатите од месечната реализација на обуките
- Спроведува проверка на стекнатите знаења на кандидатите пред Комисија и издава соодветен документ пропишан од Министерството за образование и наука (МОН) и/или од Центарот за образование на возрасните (ЦОВ)
- На лицата кои успешно ќе го положат испитот им издава сертификат пропишан од МОН
 - Доставува завршен извештај и евалуација за реализираната обука
 - Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот

За невработени лица:

- За времетраење на обуката кандидатот е должен: редовно да ја посетува обуката, во случај на спреченост за присуство во рок од 24 часа да го извести спроведувачот на обука за причината поради која отсутува и донесе документ за оправдување, во спротивно ќе биде исклучен од обуката; да биде дисциплиниран, да го почитува пропишаниот ред и да го чува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета за време на обуката поради несовесно однесување или крајно невнимание, должен е истата да ја надомести. Кандидатот кој ќе престане да ја посетува обуката односно практичната работа од неоправдани причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година.

Правата и обврските се опишани и регулирани во ОУ и договорот.

Formatted: Macedonian

Реализација

- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ
- Јавен повик за спроведувачи на обуки
- Пријава за учество на спроведувачи на обука
- Селекција на спроведувачи на обука
- Селекција на невработени лица
- Обука на невработени лица
- Мониторинг

Наслов на мерката

3.3 А Пилот Обуки за побарувани занимања и занаети во Струмичкиот регион

Formatted: Macedonian

Цел на мерката	Целта на мерката е преку обука да се задоволат потребите од побарувани занимања и занаети согласно изразените потеби на бизнис секторот во Струмичкиот регион.
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРМ
Опфат на мерката	100 невработени лица евидентирани во АВРМ
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, МОН, ЦОВ, Работнички универзитети и Занаетчиски комори и други спроведувачи на обуки
Висина на финансиската поддршка	
Лицата што ќе посетуваат обука ќе добијат месечен надоместок во висина од 9.000 денари со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионалан болест и данок на личен доход за времетраењето на обуката Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина од 30.000 денари по обучено лице. Обуката ќе се реализира во времетраење не помалку од 3 месеци со исклучок на занаетите обуката ќе трае до 6 месеци. Предност за вклучување во обуките ќе имаат корисниците на гарантирана минимална помош.	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРМ	
Начин на пријавување	
За спроведувачи на обука: Јавен повик, Пријава за учество во обуките од страна на верификувани спроведувачи преку јавен повик објавен од ЦОВ и/или од регистарот на верификувани спроведувачи на ЦОВ и МОН. Пријава за учество во обуките од страна на спроведувачи на обука за занаети преку јавен повик објавен од АВРМ. За невработени лица: Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност.	
Критериуми	
За спроведувачите на обука: - Спроведувачот на обука за побарувани занимања треба да има важечка верификација за реализација на обука и - Спроведувачот на обука треба да има важечка лиценца и/или дозвола за вршење на дејност. За невработени лица: - Исполнети минимални квалификации за следење на обуката.	
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ	
По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план	
Обврски	

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

За спроведувачи на обука:

- Спроведува обука верификувана од ЦОВ и МОН
- Доставува месечен извештај за присутност на лицата, извештај за резултатите од месечната реализација на обуките
- Спроведува проверка на стекнатите знаења на кандидатите пред Комисија и издава соодветен документ пропишан од Министерството за образование и наука (МОН) и/или од Центарот за образование на возрасните (ЦОВ)
- На лицата кои успешно ќе го положат испитот им издава сертификат пропишан од МОН
- Доставува завршен извештај и евалуација за реализираната обука

За невработени лица:

- За времетраење на обуката кандидатот е должен: редовно да ја посетува обуката, во случај на спреченост за присуство во рок од 24 часа да го извести спроведувачот на обука за причината поради која отсутува и донесе документ за оправдување, во спротивно ќе биде исклучен од обуката; да биде дисциплиниран, да го почитува пропишаниот ред и да го чува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета за време на обуката поради несовесно однесување или крајно невнимание, должен е истата да ја надомести. Кандидатот кој ќе престане да ја посетува обуката односно практичната работа од неоправдани причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година.

Правата и обврските се опишани и регулирани во ОУ и договорот.

Formatted: Macedonian

Реализација

- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ
- Јавен повик за спроведувачи на обуки
- Пријава за учество на спроведувачи на обука
- Селекција на спроведувачи на обука
- Селекција на невработени лица
- Обука на невработени лица
- Мониторинг

4. ОБУКИ ЗА РАЗВОЈ НА ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ

Наслов на мерката	4.1 Пилот Обуки за побарувани дигитални вештини (со кофинансирање)
Цел на мерката	Целта на мерката е преку обука да се задоволат потребите од побарувани дигитални вештини
Целна група	Невработени млади лица до 29 години
Опфат на мерката	130 невработени лица евидентирани во АВРМ (20 лица со попреченост) Од кои: • 50 невработени лица за Дигитален маркетинг • 50 невработени лица за моделирање на податоци и бизнис интелигенција • 30 невработени лица за Веб дизајн

Formatted: Macedonian

Надлежна институција	МТСП, АВРМ, МИОА и спроведувачи на обука
Висина на финансиската поддршка	
Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина до 49% од вкупниот износ за обука по обучено лице во времетраење до 6 месеци во зависност од видот на обуката, а 51% на средствата за обука, ќе се обезбедат од спроведувачите на обука.	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРМ	
Начин на пријавување	
За спроведувачи на обука: Јавен повик; За невработени лица: Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност.	
Критериуми	
За спроведувачите на обука: - Да ги исполнуваат критериумите дефинирани во јавниот повик. За невработени лица: - Исполнети квалификации за следење на обуката.	
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ	
По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица кои нема да се вработат, ќе имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план	
Обврски	
За невработени лица: - Редовна посета на обука - Вклучување во предтестирање заради утврдување на знаење со цел вклучување во обуката - Да потпише договор со спроведувачот на обука дека по завршување на обуката ќе го прифати понуденото вработување кај други работодавачи - Кандидатот кој ќе престане да ја посетува обуката односно практичната работа од неоправдани причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година. - Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот. За спроведувачите на обука: - Да спроведат предтестирање заради утврдување на знаење со цел вклучување во	

Formatted: Macedonian

- програмата. Предтестирањето ќе се реализира пред почетокот на обуката.
- Да направи селекција на кандидатите пред започнување на обуката
 - Да ја спроведе обуката
 - Да издаде потврда за успешно завршена обука
 - За минимум 50% од посетителите на обуката кои ќе ги исполнат минималните критериуми за успешно завршување на обуката, спроведувачот на обука ќе има обврска да обезбеди вработување кај други работодавачи најдоцна 12 месеци по завршувањето на обуката, во спротивно е должен да ги врати средствата во износ од 50% за неисполнетите обврски (вработување) по лице во рамките на предвидените минимум 50% од лицата за кои е потребно да обезбеди вработување.

Реализација

- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ
- Јавен повик за спроведувачи на обуки
- Пријава за учество на спроведувачи на обука
- Селекција на спроведувачи на обука
- Селекција на невработени лица од страна на спроведувачот на обуката
- Обука на невработени лица
- Мониторинг

Наслов на мерката	4.2 А Обуки за напредни ИТ вештини
Цел на мерката	Целта на мерката е преку обука да се задоволат потребите од напредни ИТ вештини
Целна група	Невработени млади лица до 34 години
Опфат на мерката	133 невработени млади евидентирани во АВРМ за следните ИТ вештини: • System Engineer –(ICND1v3.0-Interconnecting Cisco Networking Devices Part1, 20742> Identity with Windows Server 2016, 20740: Installation, Storage and Compute with Windows Server 2016) • Cloud administrator- (ICND1 v3.0- Interconnecting Cisco Networking Devices Part 1, 20742: Identity with Windows Server 2016, AWS Cloud Practitioner Essentials, Architecting on AWS) • Automation tester- (Java Fundamentals, ISTQB Foundation, A4Q SeleniumTester Foundation) • UX design specialist- (Web design process include Creative Thinking, Korisbi; Кориснички UX/UI принципи вклучено Adobe XD, Adobe Animate+ ACA Exam, Веб оптимизација и аналитика, SCRUM Master Certified, Дизајн на веб страна (практичен предмет) • ISTQB software tester- (ISTQB Foundation, ISTQB AGILE Tester, Scrum Master Certified)

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Надлежна институција	МТСП, АВРМ, МИОА и лиценцирани спроведувачи на обуки
Висина на финансиската поддршка	
Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина на износот на понудувачот избран со тендерска постапка, по обучено лице за обука во времетраење до 3 месеци во зависност од видот на обуката.	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРМ	
Начин на пријавување	
За спроведувачи на обука: Постапка за доделување на договор за јавна набавка. За невработени лица: Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност.	
Критериуми	
За спроведувачите на обука: - Да ги исполнуваат критериумите дефинирани во тендерската документација. За невработени лица: - Исполнети квалификации за следење на обуката.	
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ	
По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица кои нема да се вработат, ќе имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план.	
Обврски	
За невработени лица: - Редовна посета на обука и - Вклучување во предтестирање заради утврдување на знаење со цел вклучување во обуката. - Кандидатот кој ќе престане да ја посетува обуката односно практичната работа од неоправдани причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година. - Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот. За спроведувачите на обука: - Да спроведат предтестирање заради утврдување на знаење со цел вклучување во програмата. Предтестирањето ќе се реализира пред почетокот на обуката - Да направи селекција на кандидатите пред започнување на обуката	

Formatted: Macedonian

- Да ја спроведе обуката
- Да издаде сертификат за успешно завршена обука и положен испит

Реализација

- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ;
- Јавен повик за спроведувачи на обуки;
- Пријава за учество на спроведувачи на обука;
- Селекција на спроведувачи на обука;
- Селекција на невработени лица од страна на спроведувачот на обуката;
- Обука на невработени лица и
- Мониторинг.

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Наслов на мерката

4.2 Б Обуки за напредни ИТ вештини (со кофинансирање)

Formatted: Macedonian

Цел на мерката

Целта на мерката е преку обука да се задоволат потребите од напредни ИТ вештини

Целна група

Невработени млади лица до 34 години

Опфат на мерката

60 невработени млади евидентирани во ABPM за следните ИТ вештини:

- Full Stack Java development (Java Fundamentals, Java Programming, MySQL with Java)
- Front-end MERN Stack Development- (курс, клиентски веб технологии HTML5&CSS3, клиентски веб технологии –Java Script, Node.js& MongoDB, React.js)
- Data analytics (5532: Writing Analytical Queries for business intelligence, 20779: Analyzing Data with Excel, 20778: Analyzing Data with PowerBI, Scrum master Certified)

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Надлежна институција

МТСП, АВРМ, МИОА и лиценцирани спроведувачи на обуки

Висина на финансиската поддршка

Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина до 49% од вкупниот износ за обука по обучено лице во времетраење до 5 месеци во зависност од видот на обуката, а 51% од средствата ќе се обезбедат од спроведувачот на обука.

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Корисници

Невработени лица од евиденција на АВРМ

Начин на пријавување
За спроведувачи на обука: Јавен повик; За невработени лица: Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност.
Критериуми
За спроведувачите на обука: - Да ги исполнуваат критериумите дефинирани во јавниот повик. За невработени лица: - Исполнети квалификации за следење на обуката.
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица кои нема да се вработат, ќе имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план.
Обврски
За невработени лица: - Редовна посета на обука; - Вклучување во предтестирање заради утврдување на знаење со цел вклучување во програмата и - Да потпише договор со спроведувачот на обука дека по завршување на обуката ќе го прифати понуденото вработување кај други работодавачи. - Кандидатот кој ќе престане да ја посетува обуката односно практичната работа од неоправдани причини се брише од евиденција на невработени во рок од една година. - Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот. За спроведувачите на обука: - Да спроведат предтестирање заради утврдување на знаење со цел вклучување во програмата. Предтестирањето ќе се реализира пред почетокот на обуката; - Да направи селекција на кандидатите пред започнување на обуката; - За минимум 50% од посетителите на обуката кои ќе ги исполнат минималните критериуми за успешно завршување на обуката, спроведувачот на обука ќе има обврска да обезбеди вработување кај други работодавачи најдоцна 12 месеци по завршувањето на обуката, во спротивно е должен да ги врати средствата во износ од 50% за неисполнетите обврски (вработување) по лице во рамките на предвидените минимум 50% од лицата за кои е потребно да обезбеди вработување; - Да ја спроведе обуката и - Да издаде сертификат за успешно завршена обука и положен испит

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Реализација

- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ;
- Јавен повик за спроведувачи на обуки;
- Пријава за учество на спроведувачи на обука;
- Селекција на спроведувачи на обука;
- Селекција на невработени лица од страна на спроведувачот на обуката;
- Обука на невработени лица и
- Мониторинг .

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Наслов на мерката	4.2 В Воведни Обуки за ИТ вештини (on line)
Цел на мерката	Целта на мерката е преку обука да се задоволат потребите од основни ИТ вештини
Целна група	Невработени млади лица до 34 години со минимум средно образование
Опфат на мерката	1000 невработени млади евидентирани во АВРМ од кои 500 невработени лица за следните ИТ вештини: Microsoft Technology Associate: • MTA Mobility and Devices Fundamentals (98-368) • MTA HTML5 Application Development Fundamentals (98-375) • MTA Introduction to Programming Using JavaScript (98-382) • MTA Introduction to Programming Using Python (98-381) • MTA Database Administrator Fundamentals (98-364) • MTA Windows Operating System Fundamentals (98-349) • MTA Security Fundamentals 2017 Course (98-367) • MTA Networking Fundamentals (98-366) • MTA Introduction to Programming Using Java (98-388) • MTA Introduction to Programming Using HTML and CSS (98-383) и 500 невработени лица за следните ИТ вештини: ADOBE: • Photoshop • Illustrator • InDesign • Premiere Pro • Animate
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, МИОА и лиценцирани спроведувачи на обуки
Висина на финансиската поддршка	
Спроведувачите на обука ќе добијат надоместок во висина на износот на понудувачот избран со	

Formatted: Macedonian

тендерска постапка, по обучено лице за обука во времетраење од 3 месеци во зависност од видот на обуката.
Корисници
Невработени лица од евиденција на АВРМ
Начин на пријавување
За спроведувачи на обука: Постапка за доделување на договор за јавна набавка; За невработени лица: Јавен повик/Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност.
Критериуми
За спроведувачите на обука: - Да ги исполнуваат критериумите дефинирани во тендерската документација. За невработени лица: - Исполнети квалификации за следење на обуката.
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ
По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица кои нема да се вработат, ќе имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план
Обврски
За невработени лица: - Редовна следење на видео туторијал и онлајн предавање со вклучено официјално тестирање/сертификација и - Вклучување во предтестирање заради утврдување на знаење со цел вклучување во програмата. Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.
За спроведувачите на обука: - Да спроведат предтестирање заради утврдување на знаење со цел вклучување во програмата. Предтестирањето ќе се реализира пред почетокот на обуката - Да направи селекција на кандидатите пред започнување на обуката. - Да ја спроведе обуката - Да издаде сертификат за успешно завршена обука и положен испит.
Реализација
- Јавен повик за невработени лица и пребарување од евиденција на невработени лица врз

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

основа на профилирање и ИПВ;

- Јавен повик за спроведувачи на обуки;
- Пријава за учество на спроведувачи на обука;
- Селекција на спроведувачи на обука;
- Селекција на невработени лица од страна на спроведувачот на обуката;
- Обука на невработени лица и
- Мониторинг.

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

5. ПРАКТИКАНТСТВО

Наслов на мерката	5. Практиканство
Цел на мерката	Стекнување практични работни знаења и вештини потребни за извршување работни задачи на одредени работни места
Целна група	Невработени лица до 34 години со минимум завршено основно образование
Опфат на мерката	1.625 невработени лица евидентирани во АВРМ
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, УНДП и СДЦ
Висина на финансиската поддршка	
Лицата што ќе се вклучат во практиканство ќе добијат месечен надоместок во висина од 9.000 денари месечно (со вклучено осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест и данок на личен доход) за период до 3 месеци	
Корисници	
Невработени лица до 34 години со минимум завршено основно образование Работодавачи од приватен и од граѓански сектор	
Начин на пријавување	
За работодавачи: Јавен повик/Известување, Пријава за учество во мерката За невработени лица: Известување, пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност	
Критериуми	
За работодавачи: - Да подготви план за оспособување на практикантот, со наведени работни задачи и активности; - Работодавачот да има најмалку едно вработено лице на неопределено време, најмалку 6 месеци пред аплицирањето, со исклучок на граѓанските организации и ангажирање на жени ромки како практикант; - Работодавачот треба да назначи ментор за практикантот што ќе го води и ќе го надгледува при извршувањето на предвидените задачи и работни активности, и - Ги имаат подмирено сите обврски врз основ на исплатени плати и придонеси од задолжително социјално осигурување. За невработени лица: - Млади до 34 години со минимум завршено основно образование кои немаат работно искуство согласно образованието.	

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за искористување други програми и мерки од Оперативниот план

Обврски

За невработени лица:

- Редовно да се јавуваат на работното место
 - Да ги чува доверливите податоци односно класифицираните информации на работодавачот, за кои е запознаен во текот на практикантската работа
 - Во случај на спреченост во рок од 24 часа да го извести работодавачот за причината поради која отсутствува и по доаѓањето да донесе документ за оправдување
 - Во случај да предизвика штета кај работодавачот за време на практичната работа, намерно или од тешка небрежност, должен е штетата да му ја надомести на работодавачот согласно одредбите од Законот за облигациони односи
 - Да го извести работодавачот за штетни последици за кои е запознаен дека може да настанат за него, за трети лица или за работодавачот.
- Правата и обврските се опишани и регулирани во Оперативните упатства и договорот.

За работодавачи:

- Да подготви план и програма за оспособување на практикантот, со наведени работни задачи и активности;
- Работодавачот треба да назначи ментор за практикантот, што ќе го води и надгледува при извршувањето на предвидените задачи и работни активности;
- Да доставува месечен извештај за редовност на практикантот до ЦВ
- Да издаде потврда за завршена практикантска работа
- Да обезбеди средства за заштита при работа, доколку за работното место на кое се врши практикантската работа е пропишано да се користат
- Да обезбеди тајност на личните податоци и заштита на приватноста на практикантот

Реализација

- Пријава за учество на работодавачи
- Селекција на работодавачи
- Објавување јавен повик/известување за невработени лица
- Селекција на невработени лица
- Реализација на практикантската работа во времетраење до 3 месеци
- Мониторинг

Formatted: Macedonian

6. ПРОГРАМА ЗА РАБОТНО АНГАЖИРАЊЕ

Програма обезбедува социјална вклученост на потешко вработливи лица заради стекнување на одредени вештини и нивно постепено вклучување на пазар на труд, преку задоволување на потребите од одделни социјални услуги на локално ниво и проекти од инфраструктура и заштита на животната средина на локално ниво.

Наслов на мерката	6.1 Општинско-корисна работа
Цел на мерката	Зголемување на вработливоста преку работно ангажирање невработени лица, насочени кон обезбедување на социјални и здравствени услуги на локално ниво
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРМ
Опфат на мерката	430 невработени лица евидентирани во АВРМ
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, МОН, УНДП, СДЦ единици на локална самоуправа и Град Скопје
Висина на финансиската поддршка	
9.000 денари по работно ангажирано лице месечно (со вклучени данок на личен доход и осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест) во период од 6 до 9 месеци за ангажман од 20 работни часа неделно. Максимален број на ангажирани лица по општина е 20 ¹¹ .	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРМ Крајни корисници на услуги од социјалната и здравствената сфера Единици на локалната самоуправа и Град Скопје	
Начин на пријавување	
За општините: Јавен повик, Апликација поткрепена со меморандум(и) за соработка со НВО (и), со локални институции и други релевантни партнери За невработени лица: Јавен повик на локално ниво/Известување, Пребарување од евиденција на невработени лица врз основа на профилирање и ИПВ, Пријава и Изјава за согласност За крајните корисници: Јавен повик, Пријава и Изјава за согласност	
Критериуми	

Formatted: Macedonian

¹¹ Може да се зголеми опфатот на лица (над 20 лица) во Програмата, доколку одредена општина и Град Скопје финансиите се целосно обезбедени од буџетот на општината односно Град Скопје.

Апликација од општината со наведени: а) социјални услуги во согласност потребите на локално ниво, б) здравствени услуги во согласност со потребите на локално ниво в) приоритетни целни групи на невработени лица од ранливите категории и г) приоритетните целни групи на крајни корисници.

КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ

По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за искористување на други програми и мерки од Оперативниот план.

Обврски

За општината:

- Месечни извештаи за напредокот на активностите на локално ниво и
- Исплата на месечен надоместок на ангажираните лица
- Кофинансирање од општините и Град Скопје во износ од најмалку 20% од месечниот надоместок.

За невработени лица:

- Редовно да се јавуваат на работното место за кое се работно ангажирани и
- Редовно да се пријавуваат во Центарот за вработување каде што се евидентирани како невработени лица.

Реализација

- Јавен повик до општините
- Апликација од општината
- Селекција на доставените предлог- програми
- Објавување јавен повик на локално ниво за невработени лица и крајни корисници
- Селекција на невработени лица и крајни корисници согласно претходно доставени и одобрени критериуми за селекција на невработените лица
- Работно ангажирање на невработените лица
- Испорачување на услуги до крајните корисници
- Доставување извештаи за напредокот на активностите
- Исплата на месечен надоместок
- Мониторинг

Наслов на мерката	6.2 Јавни работи
Цел на мерката	Вклучување на невработени лица со ниски квалификации во проекти од инфраструктура и заштита на животната средина на локално ниво
Целна група	Невработени лица од евиденцијата на АВРМ
Опфат на мерката	500 невработени лица евидентирани во АВРМ
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, единици на локална самоуправа и Град Скопје
Висина на финансиската поддршка	
400 денари по работно ангажирано лице, дневно со вклучен данок на личен доход и осигурување за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа и професионална болест. Работното ангажирање може да биде реализирано во 1 циклус годишно.	
Корисници	
Невработени лица од евиденција на АВРМ со ниски квалификации Единици на локалната самоуправа и Град Скопје	
Начин на пријавување	
За општините: Јавен повик, Пријава и Апликација во која е образложена програмата за изведување јавни работи	
За невработени лица: Известување и пребарување од евиденција на невработени лица на АВРМ, Изјава за согласност	
Критериуми	
Селектирана програма за извршување јавни работи од инфраструктурен карактер и заштита на животната средина на локално ниво.	
КОМБИНАЦИЈА СО ДРУГИ МЕРКИ	
По завршувањето на учеството во мерката, невработените лица имаат можност за искористување други мерки и програми од Оперативниот план.	
Обврски	
За општината: • Список за редовност на ангажираните лица • Исплата на месечен надоместок на ангажираните лица • Доказ за извршена исплата на надоместок на ангажираните лица • Кофинансирање на општините во износ од 20% од дневниот надоместок	

За невработени лица:

- За времетраење на јавните работи кандидатот е должен: да биде редовен и да ги извршува доделените работни задачи; во случај на спреченост за присуство на работното место во рок од 24 часа да го извести работодавачот за причината поради која отсутува и донесе документ за оправдување; да биде дисциплиниран и да го почитува пропишаниот ред и го чува имотот, средствата за работа и совесно да ракува со доверените материјали; во случај да направи штета кај изведувачот на работите за време на изведувањето на јавните работи, а поради несовесно однесување или крајно невнимание, должен е истата да ја надомести.
- Редовно да се јавуваат на работното место и Центарот за вработување.

Реализација

- Апликација од општината и/или Град Скопје
- Селекција на доставните предлог- програми
- Селекција на невработени лица
- Работно ангажирање на невработените лица
- Доставување извештај/извештаи за редовност на ангажираните лица
- Исплата на надоместок
- Мониторинг

II УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

Агенцијата за вработување на Република Македонија (ABPM) со своите центри за вработување (ЦВ) развива и спроведува услуги за зголемување на конкурентноста на работната сила и задоволување на потребите на пазарот на трудот, преку примена на индивидуален пристап во работењето ориентиран кон потребите на невработените лица и работодавачите.

ABPM, исто така, реализира активности за промоција и запознавање на работодавачите за мерките и услугите што им се достапни. Во соработка со работодавачите, центрите за вработување вршат посредување при вработување на работна сила во согласност со барањата на работодавачот, нивно вклучување во одредени активни програми и мерки за вработување, континуирано известување и информирање за сите тековни активности и активни програми и мерки за вработување итн.

Информирањето и повикувањето на невработените лица за учество во услугите за вработување се врши преку писмени и усни известувања, телефонски контакти, СМС пораки, информации на веб порталот на ABPM и др. Учесниците ќе бидат вклучени во услугата во Центарот за вработување, врз основа на искажаните потреби и интереси, советувањето и препораките од Индивидуалниот план за вработување (ИПВ) на лицето и др. Агенцијата за вработување на Република Македонија ги обезбедува следните услуги:

1. ПОМОШ ПРИ БАРАЊЕ РАБОТА

Услугата опфаќа профилирање и подготовка на Индивидуален план за вработување, советување за вработување, обезбедување информации за состојбите и барањата на пазарот на трудот, односно слободните работни места, како и информации за активните програми и мерки за вработување и услугите што ги обезбедува ABPM. Дополнително, центрите за вработување нудат помош на невработените лица за изработка на CV и мотивациско писмо, зајакнување на вештините за успешно претставување пред работодавачите на интервју за работа, преку информирање и советување, и вршат едукација за користење на онлајн услугите на ABPM преку веб порталот на ABPM, како и организирање на инфо- средби за млади и за други невработени лица и др.

2. МОТИВАЦИСКИ ОБУКИ

Мотивациските обуки ќе бидат организирани како еднодневни групни обуки во центрите за вработување, кои имаат за цел поголема информираност, како и мотивираност за вклучување во активните програми и мерки за вработување. Мотивирањето на невработените лица активно да бараат работа ќе се реализира и преку индивидуален приод, доколку невработените лица искажат потреба од дополнителна поддршка и советување.

3. ОБУКИ „ПОДГОТОВКА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И ЗА РАБОТА“

Услугата опфаќа спроведување на повеќедневни обуки за млади невработени лица до 29 години според програмата „Подготовка за вработување и за работа“ која ги опфаќа следните модули: воведен модул, личен развој, вештини за барање работа, комуникациски вештини, соодветно однесување на работното место, тимска работа и лидерство, безбедност, права и обврски на работа и финансиски вештини.

Истите ќе се реализираат преку работилници со користење на методи што им се блиски на младите лица и се ефикасни за едукација и усвојување на нови вештини на интерактивен начин.

4. ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЕНТАЦИЈА И КАРИЕРНО СОВЕТУВАЊЕ

Услугата опфаќа различни активности за информирање, групно и индивидуално кариерно советување и др. Невработените лица можат да бидат вклучени во повеќе активности во рамките на услугата, во согласност со нивните интереси и потреби. Професионалната ориентација и кариерното советување овозможува неврботените лица да развијат вештини за барање работа и планирање и управување со сопствениот кариерен развој, помош при изборот на занимање, обука или вработување, како и дополнителна поддршка при процената на сопствените потенцијали за вработување и нивно усогласување со реалните потреби на пазарот на трудот.

5. АКТИВАЦИЈА НА НЕВРАБОТЕНИ РОМИ

Услугата ќе биде насочена кон сите невработени Роми. Невработените лица ќе имаат пристап до тимот на ментори, кои ќе бидат ангажирани во локалните заедници. Нивната улога ќе биде да ги мотивираат и редовно да ги информираат за можностите за вработувања или за подобрување на професионалните капацитети. Преку индивидуален пристап за идентификување на знаењата, квалификациите и вештините со кои располагаат лицата, ќе се пристапи на упатување кон соодветните програми од Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот.

6. ПОСРЕДУВАЊЕ ПРИ ВРАБОТУВАЊЕ

Посредувањето се спроведува по добивањето на Барање за посредување при вработување од страна на работодавачот. Оваа услуга опфаќа советување и помош на работодавачите преку пребарување кандидати за слободни работни места од евиденцијата на невработени лица на АВРМ, спроведување на предселекција, упатување на невработените лица кај работодавачите на интервју за вработување и др.

7. УСЛУГИ ЗА РАБОТОДАВАЧИ

Услугите за работодавачите опфаќаат: информирање, советување и обезбедување можности за користење на услугите и активните програми и мерки за вработување и други можности за вработување на невработени лица што се достапни преку АВРМ, едукација за користење на онлајн услугите на АВРМ, информации и совети од областа на трудовото законодавство, учество во заеднички настани како што се форумите за работодавачи и др.

8. АНКЕТА ЗА ПОТРЕБА ОД ВЕШТИНИ НА ПАЗАРОТ НА ТРУДОТ

Преку анкетирање на работодавачите од приватниот сектор, ќе се обезбедат информации за нивните потреби од нови вработувања во период од 6 до 12 месеци. Преку однапред подготвен прашалник, ќе се утврдат потребите од занимања на планираните нови вработувања и вештини со кои треба да располагаат невработените лица за планираните нови

вработувања кај работодавачите. За реализација на анкетата ќе се ангажираат 20 невработени лица од страна на АВРМ во период од 1 месец со надоместок од 9.000 денари.

9. СИМ-СОВЕТУВАЊЕ И МОТИВАЦИЈА ЗА КОРИСНИЦИ НА ГАРАНТИРАНА МИНИМАЛНА ПОМОШ

Корисниците на гарантирана минимална помош ќе имаат право на услугата Советување и мотивација (СИМ) која се состои од интензивна психо-социјална поддршка на корисниците пред да се вклучат во активна мерка за вработување, како и менторска поддршка која е најинтензивна во периодот кога корисникот се вклучува во обука или друга активна мерка за вработување, а со намален интензитет откако корисникот ќе се вработи и интегрира на пазарот на труд. СИМ услугата е комплементарна на програмите и услугите за вработување, и овозможува советување, поддршка и мотивација, но и следење на корисникот на гарантирана минимална помош низ процесот на активација.

ГАРАНЦИЈА ЗА МЛАДИ

Владата на Република Македонија одлучи да воведи Гаранција за млади (ГМ) со цел да им обезбеди на младите лица (15-29) во период од четири месеци понуда за вработување, континуирано образование и обука, односно вклучување во некоја од активните програми и мерки за вработување.

Во 2019 година имплементацијата на гаранцијата за млади ќе се реализира на целата територија на Република Македонија, со посебен акцент на Североисточен, Полошки и Југозападен регион во Република Македонија по опфат на NEET-млади лица (лица кои се невработени, не се вклучени во образование или обука):. Во овие три региони функционираат 10 центри за вработување и тоа: Дебар, Кичево, Македонски Брод, Охрид, Струга, Гостивар, Тетово, Кратово, Крива Паланка и Куманово, каде се очекува 3000 млади лица да бидат вклучени во Гаранција за млади. Планираниот опфат на учесници во Гаранција за млади на целата територија на Република Македонија е околу 9500 млади лица. Програмата ќе се смета за успешна доколку најмалку 30% од вклучените лица во ГМ, успешно излезат од истата во период од 4 месеци, односно ќе бидат вработени, повторно вклучени во образовниот процес или ќе бидат вклучени во активни програми и мерки за вработување.

За таа цел, потребна е координирана и заедничка акција на повеќе владини институции, пред сè МТСП, АВРМ и МОН, социјални партнери и граѓански организации. Граѓанските организации ќе бидат вклучени делот на теренските активности, односно наоѓање на NEET-млади, нивно запознавање со Гаранцијата за млади, можностите кои ги нуди Гаранцијата за млади и мотивирање за вклучување во Гаранцијата за млади.

На младите невработени лица кои ќе бидат вклучени во ГМ ќе им бидат дадени соодветни услуги за вработување, што ќе овозможи нивна активација и мотивирање за вклучување на пазарот на трудот преку преку т.н „втора можност“ односно повторно вклучување во образовниот процес преку кратки програми за обуки во рамки на средните стручни училишта како и активните мерки за вработување односно посредување со работодавачите.

Formatted: Russian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

ПОНУДИ НА ГАРАНЦИЈАТА ЗА МЛАДИ

УСЛУГИ

- Професионална ориентација и кариерно советување
- Мотивациони обуки
- Индивидуално и групно советување
- Обуки за барање работа
- Посредување при вработување

ВРАБОТУВАЊЕ

- Субвенции за вработување млади лица
- Стимулации за вработување млади лица со попречености
- Програма за самовработување

КОНТИНУИРАНО ОБРАЗОВАНИЕ

- Обука за познат работодавач
- Обука за стручни квалификации според барања на работодавачи
- Обуки за побарувани занимања и занаети
- Обуки за основни и напредни вештини
- Програми за „втора можност“

ПРАКТИКАНСТВО

- Шеми за практиканство наменети за млади лица (до 29 години)

АКТИВАЦИЈА НА КОРИСНИЦИ НА ГМП

Во реформиранiot систем на социјална заштита се предвидува зајакната активација на корисниците на гарантирана минимална помош (ГМП) на начин што работоспособни членови на домаќинството ќе се вклучат во активните програми и мерки за вработување заради подобрување на нивната вработливост и вработување. Ова подразбира задолжително континуирано учество на обуки, како и прифаќање на понуда за вработување. Во оваа насока покрај другото, на корисниците ќе им се обезбеди поддршка за подобрување на нивните вештини со што ќе станат поконкурентни на пазарот на трудот.

За реализација на активацијата на корисниците на ГМП потребна е соработка помеѓу лицето кое е водител на случајот и други стручни работници од центрите за социјална работа (ЦСР) како и одговорните лица од центрите за вработување задолжени за имплементација на услугите за вработување (мотивациони обуки, кариерно насочување и професионална ориентација и др.). Преку интегриран пристап на работа за 1200 корисници на ГМП ќе се подготват индивидуални планови за активација на и ќе им се овозможи да бидат вклучени во програми, мерки и услуги за вработување предвидени со Оперативниот план за 2019 година.

Новиот систем на активација ќе промовира нов пристап на пазарот на трудот, што ќе биде поврзан со поддршка и развој на индивидуалните способности и потенцијали на корисниците на програмите и мерките. Системот на активација на корисниците на ГМП ќе понуди интензивна психо-социјална и менторска поддршка (Види точка 9 СИМ-Советување и мотивација на корисниците на ГМП) и обуки, од 3 до 12 месеци за да се надминат бариерите што го оневозможуваат нивното учество на пазарот на трудот.

Комуникациски план

Стратешки комуникациски приод за промовирање на активните програми и мерки

Со цел да се обезбеди навремено информирање на сите вклучени страни во активните програми и мерки во 2019 година, како и таргетирање на што е можно поголем број потенцијални корисници, промотивните активности за оваа година ќе бидат дефинирани според 3 главни критериуми:

1. точно 2. интерактивно 3. навремено

Стратешкиот комуникациски приод ќе се фокусира на главните целни групи, со кои ќе се стави акцент на општите придобивки и критериуми од секоја програма/мерка.

А) млади невработени лица до 29 години, со посебен акцент на оние со иновативни бизнис идеи

Б) невработени лица од рурални средини, ранливи категории и тешко вработливи групи

В) приматели на социјална помош

Г) работодавачи, со посебен акцент на млади, жени, рурални области, иновативни бизниси и

Промотивна кампања „Шанса За Сите“

Со цел континуирано информирање и промовирање на бенефитите од активните мерки, програми и услуги на пазарот на трудот, во текот на 2019 година ќе се спроведе интегрирана промотивна кампања во чиј состав ќе се продуцираат низа продукти кои директно ќе ја пренесат „успешната приказна“ на вистински корисници на мерките од ОП. Зависно од динамиката и достапноста на мерките и програмите за вработување, кампањата ќе се спроведува во неколку фази во текот на целата година.

Промотивна кампања за стручни занимања и стручното образование

Во текот на 2019 година ќе стартува заедничката кампања за промовирање на стручните занимања и стручното образование реализирана од неколку партнери кои спроведуваат активности фокусирани на истата тема. Промотивната кампања ќе трае до 2021 година, а координативното тело составени од претставници на различните субјекти ќе работи во правец на креирање и имплементирање на соодветни комуникациски канали и продукти за поуспешно таргетирање на учениците, но и да бизнис субјектите кои треба да обезбедат соодветни предуслови за привлекување на квалификуван професионален кадар.

Дополнителна комуникациска поддршка

ОП 2019 ќе биде континуирано поддржан и преку други иновативни и активни комуникациски канали кои покажуваат добри резултати во промовирањето и информирањето на теми поврзани со ОП.

- **Инфо-клубовите**, под веќе препознатливото мото „Од информација до кариера“, ќе реализираат континуирана комуникациска поддршка, со фокус на новововедено интерактивно дигитално комуницирање со студентите. Инфо- клубот и понатаму ќе претставува „фокус точка“ за презентирање на можностите за практиканство,

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

вработувања во бизнис-секторот, остварување информативни директни средби помеѓу претставници на бизнис-заедницата и студентите. Предвид ќе се земат социјални медиуми, пласирање на веб интерактивни банери на соодветни инфо-портали за млади, „Саеми на успешност“ и др.

- **Стратешки партнерства со релевантни чинители**, пред сè со регионални стопански комори и бизнис-асоцијации, граѓански организации здруженија, но и со други релевантни партнери. Фокусирајќи се на отворени и актуелни теми, директните средби со заинтересираните страни ќе поттикнат плодна и конструктивна дискусија, посебно таргетирајќи активни членови што би очекувале токму ваков приод.

Генерални комуникациски параметри

Временска рамка: тековно, во текот на целата година, паралелно за сите клучни теми

Канали: социјални медиуми, онлајн медиуми и соодветни дигитални инфо-платформи, специјализирани медиуми/платформи, фокусирани и тематски настани и иницијативи

Пристап: лично и фокусирано обраќање, конкретизирана содржина, едноставни и лесно читливи визуелни и аудио решенија, практични/прагматични/пристапни совети и насочувања, технички необременети со административна терминологија

Вклучени страни: министерства и други надлежни институции, релевантни меѓународни организации, вклучени корисници преку успешни приказни, еминентни профили со споделување мотивирачки пораки

ФИНАНСИСКА РАМКА

ТАБЕЛА 1. Вкупен буџет и опфат на лица со програми и мерки за вработување

I. ПРОГРАМИ И МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	ОПФАТ ЛИЦА	ИЗВОР НА СРЕДСТВА	ИЗНОС
1. ПОДДРШКА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ	1.070		361.568.466
Поддршка за самовработување (претприемништво) 1.	1.070	АВРМ - Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП УНОПС Фонд за иновации и технолошки развој	351.984.966 6.508.500 3.075.000
2. ПОДДРШКА ЗА КРЕИРАЊЕ НОВИ РАБОТНИ МЕСТА	1.782		558.279.000
2.1 Субвенционирање на плати	1.000	АВРМ - Потсметка активни програми и мерки	228.000.000
2.2 Вработување и раст на правни субјекти	497	АВРМ - Потсметка активни програми и мерки	76.279.000
2.3 Поддршка за вработување на лица со попреченост	230	АВРМ - Потсметка на Посебниот фонд за инвалидни лица	254.000.000
3. ОБУКИ	1.792		85.785.000
3.1 Обука на работно место за познат работодавач	707	АВРМ - Потсметка активни програми и мерки	22.309.000
		МАМЕИ-Македонска асоцијација на метална и електро индустрија	215.000
		УНОПС	1.600.000
3.2 Обука за стручни квалификации според барања на работодавачите	230	АВРМ - Потсметка активни програми и мерки, кон УНДП	3.907.300
		УНДП (нереализирани средства од ОП 2018г)	2.077.700
		УНДП	3.630.000
3.2 (б) Обука за стручни квалификации според барање на познат работодавач	255	Швајцарската агенција за развој и за соработка (СДЦ)/Проект Образование за вработување во Македонија (E4E@mk)	5.346.000
3.3 Обуки за побарувани занимања и занаети	500	АВРМ - Потсметка активни програми и мерки	8.000.000
3.3.А Пилот Обука за побарувани занимања и занаети во Струмичкиот регион	100	АВРМ - Потсметка активни програми и мерки	33.000.000
4. ОБУКИ ЗА РАЗВОЈ НА ДИГИТАЛНИ ВЕШТИНИ	1.323		43.058.000
4.1 Пилот Обуки за побарувани дигитални вештини (со кофинансирање)	130	АВРМ - Потсметка активни програми и мерки	7.540.000
		Избрани спроведувачи на обуки	7.930.000

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

4.2 А Обуки за напредни ИТ вештини	133	АВРМ - Потсетка активни програми и мерки	16.420.313
4.2 Б Обуки за напредни ИТ вештини (со кофинансирање)	60	АВРМ – Потсетка активни програми и мерки	3.616.200
4.2 В Обуки за напредни ИТ вештини (on line)	1.000	Избрани спроведувачи на обуки	3.763.800
5. ПРАКТИКАНСТВО	1.625	АВРМ - Потсетка активни програми и мерки	43.200.000
5. Практиканство	1.625	Швајцарската агенција за развој и за соработка (СДЦ)/Проект Креирање можности за работа за сите (УНДП)	729.000
6. ПРОГРАМА ЗА РАБОТНО АНГАЖИРАЊЕ	930	АВРМ - Потсетка активни програми и мерки, кон УНДП	38.866.850
6.1 Општинско-корисна работа	430	Буџет на општините	26.507.250
6.2 Јавни работи	500	Швајцарската агенција за развој и за соработка (СДЦ)/Проект Креирање можности за работа за сите (УНДП)	5.400.000
		АВРМ - Потсетка активни програми и мерки	2.559.600
		Буџет на општините	3.520.000
		Буџет на општините	880.000
ВКУПНО ЛИЦА:		8.467	ВКУПНО СРЕДСТВА:
		ИПА Проект	1.131.486.316
		Промоција	62.000.000
		ВКУПНО	2.000.000
			1.195.486.316

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

Formatted: Macedonian

ТАБЕЛА 2. Опфат на лица со услуги за вработување

II. УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ ¹²	ОПФАТ ЛИЦА	ИЗВОР НА СРЕДСТВА	ИЗНОС
5. Активација на невработени Роми	500	УНДП (нереализирани средства од ОП 2018г)	1.575.000
8. Анкета за потреби од вештини на пазарот на трудот	20	АВРМ - Потсетка активни програми и мерки	228.284

¹² Останатите услуги за вработување се реализираат во рамките на тековните активности на АВРМ

ВКУПНО СРЕДСТВА: 1.803.284

ТАБЕЛА 3. ГАРАНЦИЈА ЗА МЛАДИ¹³

		ИЗВОР НА СРЕДСТВА	ИЗНОС
1.	Теренска работа	Швајцарската агенција за развој и за соработка (СДЦ) /Проект Образование за вработување во Македонија (E4E@mk)	3.000.000
2.	“Втора можност”	МОН	4.500.000
		ВКУПНО СРЕДСТВА:	7.500.000

¹³ Останатите средства за поддршка на лицата вклучени во гаранција за млади се во рамките на програмите/мерките за вработување и услугите на пазарот на трудот

ТАБЕЛА 4. ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ	ИЗНОС
Вкупен буџет на АВРМ - Потсетка активни програми и мерки за вработување	841.000.000
Буџет на АВРМ - Потсетка активни програми и мерки за вработување	826.000.000
Буџет на АВРМ - Потсетка активни програми и мерки за вработување Исплата на заостанати обврски од ОП 2018 во 2019 година	15.000.000
Вкупен буџет на АВРМ – Потсетка на Посебниот фонд за инвалидни лица	254.000.000
Буџет на АВРМ – ИПА грант ¹⁴	62.000.000
Буџет на општините	6.280.000
Буџет на Швајцарската агенција за развој и за соработка (SDC)	8.634.600
Буџет УНДП	3.630.000
УНДП (нереализирани средства од ОП 2018г)	3.652.700
МАМЕИ-Македонска асоцијација на метална и електро индустрија	215.000
Швајцарска агенција за развој и соработка (Проект Образование за вработување во Македонија (E4E@mk))	8.000.000
Швајцарска агенција за развој и соработка) Проект Образование за вработување во Македонија (E4E@mk))- (Гаранција за млади-теренска работа)	3.000.000
Министерство за образование и наука ("втора можност" во рамки на Гаранција за млади)	4.500.000
Фонд за иновации и технолошки развој	3.075.000
Спроведувачи на обуки за 4.1и 4.2 Б мерка од ОП-2019 година (за кофинансирање)	11.693.800
Швајцарска агенција за развој и соработка (Проект Образование за вработување во Македонија (E4E@mk))- Промоција на ОП	2.000.000
Канцеларија на Обединети нации за поддршка на проекти (УНОПС)	6.508.500
ВКУПНО:	1.219.789.600

¹⁴ ИПА грант „Активација на корисници на ГМП“, кофинансиран од ЕУ е тригодишен проект во вкупна вредност од 3,35 мил. евра.

ШАНСА ЗА СИТЕ

